

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 45.

Lýsingaprisur fyri Petitreglur: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 5. november 1938.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsum, brævsavarnstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

12. árg.

Hver paa sin Maade.

Formaalet dog nøjagtig det samme:

Sønderlemmelse af Arbejderklassens Kampevne,

Saa privatkapitalens Haandlangere skal have frit Spil.

Sambandsfolkene slaar paa sin gamle Løsrivelses-Forskrækkelses Tromme,

medens Selvstyre- og Nazistpartiets Frontsoldater gør sig de mest fortvivlede Forsøg paa at male de færøske Socialdemokrater som „Fædrelandsforrædere“.

Lærerne har haft Lejlighed til at more sig over de i Sandhed mer end løjerlige Vaaben, vore Modstandere har forsøgt at bekæmpe os med.

Det, den ene Part, Selvstyre- og Vinnufloksfolkene, bebrejder os, paastaar den anden Part, Sambandet, os kemisk frie for — og omvendt. Og begge disse Kategorier af vore ærede Modstandere sparer i deres Bestræbelser paa at dokumentere hinandens diametralt modsatte Paastande om os saa sandelig ikke paa fordømmende Kraftudtryk.

Vi har ikke noget imod denne vore Modstanderes for dem mindre heldige Taktik, idet vi næppe kan tænke os noget klarere Bevis paa, at vor socialdemokratiske Politik er en af Selvstyre- og Sambandsflokskerne, der ikke er andet end en kynisk Camouflage af den sorteste Reaktion, fuldstændig uafhængig Arbejderpolitik, der kun tager Hensyn til Arbejdernes, Fiskernes, det færøske Folks sande aandelige som materielle Interesse.

Indenfor Arbejderne og Fiskerne har man de sidste Aar beskæftiget sig meget med Tanken om de færøske Arbejderes Hovedorganisations Tilslutning

til »D. S. F.« — »De samvirkende Fagforbunde« i Danmark. Alle, der ser et Gode i en stærkt sammentømret Arbejderorganisation, hilse denne Tanke med Glæde.

Men Selvstyre-, Vinnufloks- og Sambandsfpidserne fandtes ikke blandt disse. De mødte Bestræbelserne paa Samling af Arbejderklassen med Knytningen og lagde pr. omgaende ud i Kampen imod den paatænkte Sammenslutning. Angrebene er for Tiden ved at naa Kulminationspunktet:

Som aldrig før skyder Sambandspressen os Løsrivelses-hensigter i Skoene og haaber, at de derved hos den færøske saa vel som den danske Arbejder kan skabe Skepsis og Modvilje overfor omskrevne Sammenslutning.

Og paa den anden Side prøver Selvstyre og Vinnufloksfolkene at præsentere os som det imod Nationalisme forræderiske Ultra-Samband, der vil prisgive de færøske nationale Interesser til nogle antifærøske danske Arbejdere. Ogsaa de haaber derved at kunne kyse alle nationalt sindede Arbejdere bort fra Socialdemokratiet og sprænge Kongstanken i Arbejderklassens Frihørelseskamp:

Samling og Sammensvejsning af hele Arbejderklassen til en ubrydelig Enhed og Kampkraft.

Denne vore Modstanderes kyniske og modbydelige Kampevne er allerede mislykkedes. Arbejderne og Fiskerne har gennemskuet dens Forlorenhed og hæslige Formaal og med al

tydelighed givet Svar paa Tiltale, idet alle de færøske Arbejderforeninger, der paa indeværende Tidspunkt har behandlet Sagen (de 5 Sudero-Foreninger og Klaksvig), med Undtagelse af

Fuglafirðar og Havnar arbeidsmannafelag, der beklageligvis har laant Øren til nogle af vore Modstandere opgjorde Fantaster og Provokatorer, har vedtaget at melde Arbejderorganisationen »Ringtelagið« ind i »De samvirkende Fagforbunde«.

Vi føler os overbevist om at der ikke vil gaa lang Tid forinden ogsaa Flertallet af Arbejderne i Thorshavn og Fuglefjord vil opdage Fantasternes og Provokatorernes forræderiske Rolle over for Arbejdernes sande

Interesser.

Da vil baade Arbejderforeningerne i Fuglefjord og Havnar arbeidsmannafelag med fuld Musik gaa ind for Samlingsideen og modtage de nordiske Kammeraters Broderhaandslag. Thi ved at indmelde sig i De samvirkende Fagforbund sker intet mindre end, at de færøske Arbejdere kommer ind i Ringen, inden for hvilken hele den skandinaviske Arbejderhær staar solidarisk: een for alle, og alle for een.

Hvilken Styrke ligger der ikke gemt heri for den fattige magtesløse færøske Arbejderklasse!

Vi beklager jer Arbejdere og Kammerater i Thorshavn og Fuglefjord. Men samtidig tillader

vi os paa alle deres Vegne, der er gaaet ind for Samlingstanken, at sige til jer:

Vel mødt den Dag, I beslutter jer at tælle med i den marherende vældige skandinaviske Del af den internationale Arbejderhær!

A Føroya løgtingi 1938.

Broytning í grundlógini viðv. Føroya støðu.

Mitens

helt langa talu viðvíkjandi grundlógini gjøgnum tíðirnar og segði millum annað: Vit mega fáa lóggávuváld fyrri Føroyar í ymiskum størstum forøyskum málum. Hetta má ríkisdagurin kunna gera fyrri uttan grundlógarbroytning. Nú ið danska grundlógin aftur skal broytast, má tingið íf biðja um at fáa tað sett í ta nýggju grundlógina, at krav um lóggávuváld fyrri løgtingið skal kunna fremjast fyrri uttan nýggja grundlógarbroytning. Hetta megu allir flokkar ið eru demokratiskir, kunna ganga við til. Bæði javnaðarflokkurin og vinnuflokkurin hava meiri ræði fyrri løgtingið á stevnu-skrá.

A. Samuelsen

talaði bæði drúgv og leingi ímóti grundlógarbroytning. Sambandsmenn ynsktu onga broytning í okkara statsrættsligu støðu, og gingu teir ikki við til at styðja kravið frá sjálvstýrisflokkinum.

Patursson

talaði um, hvussu hann helt Føroyingar vóru trælkaðir gjøgnum tíðirnar, hvussu syndarligt var farið við okkara løgtingi. Í 1919 var ein líkandi umsókn

á tingi. Annars høvdu vit stríðst um okkara støðu í ríkinum líka síðan 1906.

P. M. Dam:

Hann, ið hevur sitið og lurtað eftir seinasta æraða talara, má undrast á. Tí, sum hann hevur farið fram í seinastu árunum, verður ilt at finna tilíkan sorlara og sorara av løgtingsins ræði og interessum. Tað, ið hitt av Føroya fólkum valda løgting hevur viðtikið við stórum meirluta, hevur hann ikki bert lagt árár út ímóti á Dana tingi og alla staðni, hann hevur kunnað ávirkað innan fyrri ríkismark. Nei, tað hevur ikki verið nóg mikið. Við rangvørgum frambrúð av viðurskiftunum hevur hann ikki aftrað seg at heitt á fremmandar í Noregi og Týsklands nazistar um hjálp at knasa tingsins viðtøk. Og hesin maður smæist ikki við at syngja harmasong yvir, at fornir Danir fóru illa við okkara tingi! Kann vera, ja, tess verri er tað so, at vit vóru undir harðræðishond, vit eins og øll, har ið einavaldið, stórmannavaldið hevði háls og handarætt yvir fjóðini. Men hann, ið av grimdum roynir at gera tað sama, ið ikki unnir landsmonnum sínum annað frælsi enn stórmannanáðir — hann eigur ongan rætt at geva teim gomlu ábreiðslur fyrri teirra harðræði.

Tað ljóðar »komiskt«, sum ein »parodiur« at hoyra hin æraða tingmannin Jóannes bónda

harmast yvir lógloysi, fyrri íf menn praktisera lógliga viðtíknar lógir, lógir, ið Føroya fólk hevur valt sínar umboðsmenn at fremja. Hesin maður, sum er høvuds-eggjari til lógloysi. Og so tekur hann við gráturødd til tað, ið hendi í Klaksvík, á Skála o. s. fr. Var ikki hann forarin her, hann og hansara menn. Setti hann ikki lív í váða fyrri at fara til Klaksvíkar at eggja og villeiða sínar státtarmenn til gerðir, teir kanska koma at iðra seg yvir alt teirra lív. Vóru tað ikki hann og hansara menn, ið østu og eggjaðu til ikki at virða grindareglugerðina. Hann stendur á opnum tingi og eggjar til lógloysi í Grønlandi og er har við samvitskuleysur nokk til at fáa fiskimenn til at leggja sær sjálvum steinar og meinboðar á vegin í grønlandsmálinum.

Vit, ið elska fólkarræðið, tola ikki hetta lógloysi. Vit seta fólkarræðið so høgt, at vit aftra okkum ikki við at sláa hart á teir, ið vilja knekta demokratið, og sum vilja fara eitt lógloysi inn í landið — bara fyrri at trælka hin minna mannin og lívga stórmannsinteressurnar. Eg mæli og ráði til, at teir, ið lógir skulu verja, sláa til jarðar lógloysingarnar. Teir megu ikki fáa loyvi til at sáða lógloysisins hervilliga sáð. Teir megu ikki koma fram at skammfsta fólkarræðið. Tað má ikki drálast við at taka gifttennirnar úr teim.

Viðvíkjandi javnaðarflokksins støðu til sjálvst málið: grundvollarlógarbroytning, skal eg flokksins vegna siga:

Føroya javnaðarflokkur setur fólksins vilja í háseti. Flokkurin hevur íf sjálvandi einki ímóti, at grundlógin verður smíðað soleiðis, at hon ikki forðar teim ymsu hugsjónum at vinna sómdir.

Viðvíkjandi Mitens talu um okkara støðu í stevnu-skránni er at siga, at vit vilja arbeida fyrri at geva løgtinginum meiri ræði, har ið lívið krevur tað, og arbeidið ljóðskaparlíga, fíggjarliga — nationalokonomisk — ger tað mest praktiskt fyrri allar partar, okkum sum Danir, ið skulu ogugu arbeida í felag fyrri at byggja land okkara upp.

Hetta er undir javnaðarflokksins viðvirkan útint í ein mun samsvarandi ta leið, javnaðarflokkurin hevur troðkað á at ganga.

Mitens:

Javnaðarmenn vilja, at lívið skal avgera okkara statsrættsligu støðu. Tað eri eg glaður yvir, íf so eru teir ikki ímóti stevnu-skrá sjálvstýrisflokksins. Sam-